

חברים ושותפים יקרים,

ב-1998 הקים מכון ברנקו וייס את בית הספר האתגרי הראשון במרום גליל עבור תלמידים שנשרו מבתי ספר באזור. מאז הצטרפו אלינו עוד 13 בתי ספר אתגריים בכל הארץ, מרמת הגולן וקריית שמונה ועד אילת, ובהם מוצאים את מקומם תלמידים נושרים, שבגיל 14 כבר נראה ש"אין להם עתיד", וגם הם מתקשים לעתים לחלום עתיד לעצמם. הם מגיעים לבתי הספר של ברנקו וייס ומוצאים בהם להם מרחב לגדילה וצמיחה וליצירת שינוי משמעותי במסלול חייהם.

למדנו עם השנים את עוצמת ההשפעה שיש להצלחה בלמידה על התלמידים. לכאורה אלה הם תלמידים שנכשלו בלימודיהם ואולי נכון היה לחשוב על מסלולים אחרים שבהם יוכלו להצליח. למדנו שדווקא חוויות מתקנות של הצלחות בלמידה מרפאות תחושות קשות של כישלון והדרה ומחוללות שינוי בתחושת המסוגלות של התלמידים ובתחושת הערך והחוסן הרגשי שלהם.

אנחנו מחויבים לעסוק בבתי הספר שלנו במיומנויות הנדרשות לבני נוער צעירים אלה על מנת לצאת אל העולם מוכנים להתמודד ולהסתגל לשינויים הרבים המצפים להם לאורך שנות חייהם המקצועיים, החברתיים והאישיים בעולם הדינמי והמשתנה. העיסוק במיומנויות הנדרשות לצעירים במאה ה-21 מובן מאליו בקרב אוכלוסיות חזקות, המאמנות את ילדיהם בכישורים של אוריינות דיגיטלית, למידה עצמאית, שיתופיות, תמונת עתיד ועוד. אך כפי שלא ויתרנו על הלמידה העיונית לבני נוער בסיכון, כעת אנו פורצים עבורם דרך חדשה וחדשנית המותאמת להם לצמצום הפערים בתחום זה של מיומנויות המאה ה-21.

בכך עוסקת חוברת מאמרים זו, שהופקה לקראת הכנס השני בנושא יזמות חינוכית והפעם בסימן "חינוך בונה עתיד לנוער בסיכון". הכנס מעניק פלטפורמה לעוסקים בחינוך תלמידים בסיכון - הן בברנקו וייס והן בארגוני חינוך מקבילים - להצגת מיזמים ויזמות מקוריים ומרתקים העוסקים בפיתוח והקניית המיומנויות הנדרשות לצעירים.

מאחלת שנמשיך לפרוץ יחד דרכים חדשות ומשמעותיות עבור תלמידינו, ולבנות חברה שבה כל אחד ואחת מהם זוכה להזדמנות שווה לבניית עתיד משמעותי ופורה.

תודה והוקרה לחברת הביטוח מגדל על סיועה הנדיב ותמיכתה בכנס זה ובפרסום חוברת המאמרים.

בברכה,

ניבה חסון

מנכ"לית ברנקו וייס

שֶׁלַח לַחֲמַךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֲנוּ" (קהלת י"א, א')

קוראים יקרים!

כנס היזמות השנתי השני של בתי הספר האתגריים ברנקו וייס, בשיתוף עם חברת מגדל, עוסק השנה בנושא "חינוך בונה עתיד לנוער בסיכון". לכבוד הכנס החלטנו לייחד את הגיליון השנתי של אתגרי חינוך לאופן שבו העבודה החינוכית בתוך בתי הספר בהווה מספקת לתלמיד חומרי גלם שיאפשרו לו להתמודד עם אתגרים בעתיד, מחוץ לבתי הספר. עבודה בהווה שהיבול שלה ייקצר גם בעתיד אינה עניין של מה בכך, לא תמיד קל לראות בהווה את הרווחים העתידיים של העמל.

במאמרים שבגיליון זה נתעמק בשאלות - כיצד אפשר לפתח אצל נוער בסיכון ובהדרה את היכולות הקוגניטיביות, הרגשיות והחברתיות הנדרשות לחיים פרודוקטיביים בעולם מתקדם ומשתנה? כיצד אפשר ליצור עם תלמידינו כיום תמונה מיטבית עבור המחר שלהם?

מאמרן של ד"ר נעמה אזולאי ונופר חיה גת מניח את היסודות להבנת תפיסת הפדגוגיה בונת-עתיד ותרגומה למעשה בבתי הספר האתגריים של ברנקו וייס, על מאפייניה המיוחדים באוכלוסיית תלמידינו, אתגריה וסיכוייה.

מאמריהם של אורי רום ושל ד"ר עינת ליכטינגר דנים בהנחת הבסיס הרגשי כנדבך ראשון ליצירת תמונת עתיד באמצעות פיתוח תכונות של חוסן וויסות עצמי. בדומה לכך, מאמרה של יהודית מנדלבום מתאר את הפרדוקס שבפיתוח יכולת התמודדות עם שינויים וגמישות דווקא מתוך סביבה עקבית וקבועה.

שני פרויקטים מתוך בתי הספר ברנקו וייס מתארים את הדרכים שבהן בתי הספר אלה פועלים באופן שמסייע לפיתוח מיומנויות בונות עתיד: דפי הלר-כהן מספרת בהרחבה על פרויקט המנטורינג בתיכון ברנקו וייס ע"ש ז'קלין כהנוב בתי ים והתפיסות שבבסיסו. יעל אלמוג-בנדורי כותבת על הבסיס התיאורטי של אירוע "פסטיברנקו" בתיכון ברנקו וייס מעוף מודיעין ועל התהליך של הקמתו ועריכתו.

שני מאמרים מבקשים לצפות מגמות עתידיות הקשורות לשפה. מאמרו של ד"ר ניר ויטנברג העוסק בשפת האוריינות הדיגיטלית לנוער בסיכון, מטיל ספק בחשיבותו של ידע מגובש בעולם וירטואלי משתנה. מאמרו של דוד כהן מברנקו וייס אילת מבקר את הביקורת על "שפת רחוב", ומרחיב את ההתבוננות על השיח ועל ההתפתחות העתידית של השפה.

מאמרה של טליה אהרון-אזולאי עוסק בחינוך פרטני המותאם לצורכי התלמיד, שהוא אבן יסוד לשיטה החינוכית של ברנקו וייס ועיקרון מפתח בפדגוגיה מוטת עתיד.

נועל את הגיליון מאמרו של ד"ר שמעון אזולאי, חבר יחידת המחקר והפיתוח של ברנקו וייס, המעניק למושג "משמעות" משמעות חינוכית חדשה ורחבה, כמושג יסוד בגישה חינוכית לבני נוער בסיכון בכללה.

אנו משלחים אפוא את לחמנו בגיליון מורחב ועשיר, ומקווים כי הרווח עתיד לבוא, דרך המשך הלמידה וההתפתחות המקצועית שלנו, ולהתבטא בעתידם של בני הנוער אשר על חינוכם אנו אמונים.

בברכה,

מערכת אתגרי חינוך

